

A beszállítók hallgatnak

Fél éve jelenthetnék fel a visszaélő kereskedőket, mégsem teszik

Az új kereskedelmi törvény létrejötte óta egyetlen beszállítói panasz sem érkezett a GVH-hoz erőfölényükkel visszaélő láncokkal szemben. Érdekképviselőjük szerint a beszállítók tartanak a kilistázástól. A kereskedők viszont másként látják...

Batka Zoltán

- Meg kell hogy mondjam, ez kicsit bennünket is meglepett - nyilatkozta a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) magas beosztású munkatársa arról, hogy az új kereskedelmi törvény életbelépése óta eltelt bő fél esztendő alatt egyetlen bejelentés sem érkezett az erőfölényükkel visszaélő áruházláncokról. Az új kereskedelmi törvény alapján azonban a beszállító, ha úgy érzi, méltánytalanság éri, névtelenül bejelentést tehet a GVH-nál. A piaci erőfölény meghatározása mellett a törvény azt is tételesen felsorolja, mi számít visszaélésnek: ilyen például a polcpénz, saját szolgáltató ráerőltetése a beszállítóra vagy egyoldalúan előnyös, egyéb értékesítési lehetőségeket megtiltó szerződés. Korábban - illetve beszállítói szóbeszéd szerint most is - ezek visszatérő, akut panaszok. Ennek ellenére mind a mai napig egyetlen - az internetről egyébként könnyen letölthető - bejelentőlap sem landolt a GVH postaládájában. "Főlényes ügyben" a versenyhivatal eddig csak a Tesco ellen indított vizsgálatot - a hivatali gyanú szerint az áruházlánc polcszervizes cégével szemben érvényesítette az erőfölényét -, azonban ezt is a GVH saját szakállára, hivatalból indította, és nem bejelentésre. Boródi Attila, az Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetségének (ÉFOSZ) elnöke mondja: a beszállítók attól tartanak, kitudódhat a nevük, és az áruházak rövid úton kilistázzák őket. Hiszen a már megindított vizsgálat, egy meghozott határozat alapján a kereskedő könnyen rájöhethet, melyik szerződéses partnere volt a bejelentő. És miközben egy több százmilliárdos forgalmú áruházlánc nem rokkan bele a GVH által kiszabható néhány tízmilliós büntetésbe, a beszállítók tetemes hányadának a kilistázás az azonnali csődöt jelentheti. Boródi Attila szerint erősen kétséges, hogy az új kereskedelmi törvény megszületése óta a nagy áruházláncok felhagytak erőfölényes magatartásukkal.

A legutolsó beszállítókról szóló felmérés két évvel ezelőtt született meg a földművelésügyi tárcánál. Akkor találtak olyan áruházat is, amelyik tizennyolcféle különböző jogcímen kért pénzt a beszállítóitól, de a tíz-tizenkét jogcímen szedett különféle "hozzájárulás" teljesen megszokott volt. Így például "üzembe helyezési pénzt" kellett fizetniük, amivel voltaképpen az áruház saját rezsijét fizetteti meg. De az áruházlánc partnerének hozzá kellett járulnia az áruház "marketingtevékenységéhez" is. A GVH most tervezi, hogy rövidesen kérdőívekkel fordul a nagy kereskedőláncok szerződéses partnerei felé - többek között a bejelentések elmaradása miatt is. - Indokoltnak látjuk a kisméretű beszállítók védelmét - mondja Vámos György, az Országos Kereskedelmi Szövetség főtitkára, ám ő ezalatt hangsúlyosan kisméretűeket ért. Úgy véli ugyanis, hogy a nagy élelmiszer- ipari gyártók rendre a "kisbeszállító sanyarú helyzetével" takaróznak. A kereskedelmi törvény foghíja, hogy csak a kereskedő felé határozza meg a piaci erőfölény fogalmát - évi százmilliárd forintos forgalom fölött számít a vállalkozás erőfölényben lévőnek. Így viszont a legnagyobb multik - a Procter & Gamble, az Unilever vagy éppen a Coca-Cola - is a GVHhoz fordulhatnak, amiért velük szemben valamelyik lánc visszaélt az "erőfölényével". Arról Vámos György szerint csak találgatni lehet, hogy a kisbeszállítók eddig miért nem nyújtottak be panaszt a GVHhoz. Elképzelhető például, hogy a megszületett szabályozás a kereskedőket is némileg

önmérsékletre bírta. A beszállítók pedig nyilván megvárják az alkufolyamat végeredményét, mielőtt panaszt tennének. Vámos szerint a kérdés megoldását az ősszel megszületett kereskedelmi etikai kódex jelentheti, amennyiben az ott létrehozott kereskedelmi etikai bizottság a kisbeszállítói panaszok fóruma is lehet. (Az etikai bizottság egyelőre ügydöntő határozatot nem hozott, de vannak már folyamatban lévő ügyei.) Az ÉFOSZ elnöke szerint ez az etikai kódex a kereskedők közötti vitás kérdések rendezésére szolgál. (Az aláírói között kizárólag kereskedőket, illetve érdekvédelmi szervezeteiket találjuk.) Boródi Attila úgy véli, sokkal szerencsésebb lett volna az FVM két évvel ezelőtti kezdeményezését leporolni. Akkor a szaktárca a beszállítókat és a kereskedőket egy közös etikai kódex megalkotására sarkallta. Az akkori elképzelés szerint a vitás ügyekben a kereskedők, a gyártók-beszállítók és az állam közösen egyeztettek volna. - Ami viszont nem egy etikai kódex lett volna - hangzik Vámos György replikája, aki szerint az ott lefektetett pontok lényegében átkerültek a kereskedelmi etikai kódexbe is. Az pedig szerinte egyébként sem járható út, hogy a gyártók esetleg állami segédlettel diktáljanak feltételeket a kereskedőknek. Közben az állami megbízásra létrejött kereskedelmi tevékenységet vizsgáló szakértői bizottság azonban annak a véleményének adott hangot, hogy "a kódex fontos lépés (•) kereskedő és a beszállítók közötti viták - állami szervek nélküli - gyors rendezése érdekében". A bizottság jelentése arra tette le a garast, hogy az ilyen típusú viták rendezését inkább a piaci önszabályozásra, mint a felek törvény útján történő megregulálására kellene bízni. - Ha valaki rendszeresen piros lámpánál kel át a zebrán, nem az a megoldás, ha leszereljük a lámpát - érzékeltette Boródi Attila, hogy a kontroll nélküli önszabályozás nem oldhatja meg a két fél közötti problémákat. - Eddig viszont nem is volt lámpa az átkelőn. Azt csak most szerelték fel - hangzik erre Vámos György válasza.

(Népszabadság, 2007. március 9., péntek, 13. oldal)